బలి

వీరయ్య ఇటీవలనే ఆ ఊళ్లో ఆర్థికంగా బాగా పుంజుకుంటున్న రైతుల్లో ఒకడు. చాలా కాలం వరకు వీరయ్యకు తన తండ్రి ఇచ్చి పోయిన మూడెకరాల చెలకలో యేమీ పండేది కాదు. వీరయ్యను చిన్నప్పుడు వాళ్ళనాన్న ఆ ఊరి ఓ మోతుబరి రైతుదగ్గర కొంతకాలం జీతానికి కూడా వుంచాడు. వీరయ్య కొంచెం పెద్దవాడయ్యాక తమకున్న ఆ కొద్ది భూమినే పట్టుకొని వ్యవసాయం చెయ్యటం మొదలెట్టాడు. రాత్రింబవళ్ళూ రెక్కలు ముక్కలు చేసుకున్నా యేమీ ఫలితం వుండేదికాదు. వీరయ్య కుటుంబానికి సరిపోయేంత తిండి కూడా ఆ భూమిలో పండేది కాదు. కాని క్రమక్రమంగా వ్యవసాయరంగంలో వచ్చిన అనేక మార్పులు వీరయ్యలాంటి చిన్న రైతును కూడా ప్రభావితం చెయ్యసాగాయి. తమ ఊళ్ళోని చాలా మంది తెచ్చుకుంటున్న ఎక్కువ దిగుబడి వచ్చే విత్తనాలను, రసాయన ఎరువుల్ని, వాటి కారణంగా వాళ్లు పండిస్తున్న పంటను వీరయ్య పరిశీలించాడు. తన భార్య మీదున్న కొద్దిపాటి నగల్ని ఆ ఊరి షావుకారు దగ్గర కుదువబెట్టి, అప్పు సంపాదించి తనూ ఆ కొత్తరకం విత్తనాల్ని, ఎరువుల్ని తెచ్చాడు. ఆ సంవత్సరం కాలం కూడా కలిసి రావటంతో వీరయ్య మంచి పంట పండించగల్గాడు. తర్వాత ఆ చెలకలోనే తనూ, తన భార్యా రాత్రింబవళ్లూ కష్టపడి ఓ బావి తవ్వారు. పూర్వంలా జొన్నలో సజ్జలో కాకుండా బావి తవ్వాక మిరపతోట వేశారు. పరిస్థితులు బాగా కలిసొచ్చి వీరయ్యకు వ్యవసాయంలో తన కుటుంబ ఖర్చులుపోగా కొంత మిగులు కూడా కనిపించింది. తను చేసిన కొద్దిపాటి అప్పులు తీర్చేశాడు. తర్వాత తన ఇద్దరు కొడుకులు ఎదిగిరావడంతో వాళ్ళను కూడా చదువు మానిపించి వ్యవసాయంలో పెట్టాడు. ఈలోగా వీరయ్యకు మరొకటి కూడా కలిసివచ్చింది. తన చెలకకు, కలిసున్న మరో మూడెకరాల చెలకను వీరయ్య కొనేశాడు. ఆ భూమిలో యేమీ పండించలేని సాంబయ్య పట్నంలో బ్రతుకుదామని వెళ్ళిపోతూ దాన్ని వెయ్యి రూపాయలకు ఎకరం చొప్పున వీరయ్యకు అమ్మేశాడు. యేమీ పండదనుకున్న ఆ భూమిలో వీరయ్య బంగారం పండించాడు.

వీరయ్యకు స్వంత ఖర్చంటూ యేమీ ఉండేది కాదు. అలాగే తన భార్యకు గాని, కొడుకులగ్గాని అలాంటి ఖర్చు తక్కువలో తక్కువ ఉండేట్లుగా చూసేవాడు. అందువల్ల వ్యవసాయంలో అతనికి చాలా మిగులు కనిపించేది. ఆ మిగులును మళ్లీ పెట్టుబడి పెట్టి ఇంకా ఎక్కువ పంట పండించేవాడు. ఈ విధంగా వీరయ్య క్రమక్రమంగా ఆర్థికంగా చాలా పైకొచ్చాడు.

ఇలా వుండగా, ఆ వూళ్ళో ఒకప్పుడు చాలా పెద్ద భూస్వామి అని పేరుపొందిన నారాయణరావు సీలింగ్‌లో తన భూమి పోతుందని భయపడి అందులో చాలా వరకు అమ్మెయ్యాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. వీరయ్య అతని దగ్గర్నుంచి ఊరిపక్కనే వుండే ఓ పదెకరాల పొలం కొనేశాడు. అందుకోసం అతడు కొంత అప్పుకూడా చేశాడు. ఆ రోజుల్లోనే వీరయ్య తన పెద్దకొడుకు పెళ్ళి చేశాడు. బాగా ఉన్నవాళ్ళే మంచి వరదక్షిణ ఇచ్చి వీరయ్య కొడుక్కి పిల్లనిచ్చారు. నారాయణరావు భూమి కొనటానికి వీరయ్యకు ఈ వరదక్షిణ డబ్బు కూడా బాగా కలిసొచ్చింది.

వీరయ్య కిప్పుడు రెండు చోట్ల వ్యవసాయం. ఇప్పుడిక అతనికి నల్గురైదుగురు జీతగాళ్ళను పెట్టక తప్పలేదు. పూర్వం వుంటున్న గుడిశను మార్చేసి మంచి భవంతి కట్టించాడు. పశువుల

కోసం పెద్ద కొట్టం కూడా కట్టించాడు. ఎప్పుడూ పుట్లకొద్ది ధాన్యం అతనింటికి వస్తుండేది. ఆ ధాన్యాన్ని అమ్మే విషయంలో వీరయ్య చాలా జాగ్రత్తగా వుండేవాడు. ఎవర్నీ సులభంగా నమ్మేవాడు కాదు. ఏ సమయంలో ఎవరికి అమ్మితే మంచిధర వస్తుందో కూడా అతడు తెలుసుకున్నాడు. ధాన్యాన్ని చాలా కాలం తన దగ్గరే ఉంచుకొని మంచి ధర వచ్చినప్పుడే దాన్ని లారీమీద సూర్యాపేట మార్కెట్‌కు తీసికెళ్ళి అమ్మేవాడు.

ఒకప్పుడు ఏమీలేని వీరయ్య ఇంత పెద్దవాడు కావడంతో ఆ ఊళ్లో చాలా మంది కళ్ళు అతని మీద పడ్డాయి.

"నువ్వింకా వీరయ్య వేమిటి? వీరారెడ్డివి" అనేవాళ్ళు. వీరయ్య కాపు కులస్తుడు. కాబట్టి కాపు బలిస్తే రెడ్డి అవ్వాలన్న సంప్రదాయం ఆ ప్రాంతాల్లో ఉంది. కాబట్టి వాళ్ళంతా అలా అంటున్నారని వీరయ్యకు తెలుసు. వీరయ్యకు 'వీరారెడ్డి' అని పిలిపించుకోవటం పెద్దగా ఇష్టం లేకపోయినా ఆ ఊళ్ళో అందరూ అతన్ని 'వీరారెడ్డి' అని పిలవటం మొదలెట్టారు. వీరయ్య కొడుకులకు మాత్రం ఈ మార్పు చాలా ఉత్సాహాన్నిచ్చింది. ఇదివరకు వాళ్ళను రామయ్య, రాజయ్య అని పిలిచిన వాళ్ళే ఇప్పుడు రామ్‌రెడ్డి, రాజారెడ్డి అని పిలవటంతో వాళ్ళకు కొండెక్కినట్లుగా వుండేది. ఎవరైనా వాళ్ళనిప్పుడు పూర్వంలా రామయ్య, రాజయ్య అని పిలిస్తే వాళ్ళకు చాలా కోపమొచ్చేది.

ఆ తర్వాత వీరయ్య రెండో కొడుకు రాజయ్యక్కూడా పెళ్ళయ్యింది. అతనికి యాభైవేల కట్నమిచ్చి పిల్లనిచ్చారు.

వీరయ్య ఎంత మొత్తుకున్నా వినకుండా అతని కొడుకులు చాలా ఖరీదైన బట్టలు వేసుకోవటం, మొరటు కష్టం చెయ్యకుండా ఎక్కువ మంది జీతగాళ్ళను పెట్టుకోవటం, అప్పుడప్పుడు భార్యల్ని తీసుకొని హైదరాబాద్ వెళ్ళి సినిమాలు చూసిరావటం మొదలైన పనులు చెయ్యటం మొదలెట్టారు.

సంవత్సరం క్రితమే వీరయ్య మరికొంత భూమి కొన్నాడు. ఆ ఊరి మరో పెద్ద భూస్వామి భూపాల్ రెడ్డి పల్లెటూళ్ళళ్ళో రోజురోజుకు లేబర్‌తో చాలా సమస్యలొస్తున్నాయని, తనలాంటివాళ్ళు ఇక వ్యవసాయం చెయ్యలేరని భావించి, తన భూమినంతా అమ్మేసి పట్నంలో వ్యాపారం చెయ్యాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. అలా భూపాల్‌రెడ్డి అమ్మిన భూమిలో వీరయ్య మరో పదెకరాల పొలం కొన్నాడు. ఆ పొలం కూడా ఊరికి చాలా దగ్గర్లోనే వుంటుంది. ఆ భూమిలోనే పెద్ద బావి తవ్వించాడు. ఊరికి చాలా దగ్గరగా వుండటం వల్ల, ముఖ్యంగా ఎండాకాలంలో ఆ ఊళ్లో చాలా మంది స్నానాలు చెయ్యటానికి, బట్టలుతుక్కోవటానికి ఆ బావికే వచ్చేవాళ్లు. ఆ ఊరి కుర్రవాళ్ళంతావచ్చి బావిలో గంటలకు గంటలు ఈతలు కొట్టేవాళ్ళు. తను కష్టపడి తీయించిన ఆ బావిని ఆ ఊరికి ఊరంతా అలా వాడుకోవటాన్ని వీరయ్య భరించలేకపోయాడు. రోజూ ఎవరో ఒకరితో ఈ విషయంలో గొడవపెట్టుకునేవాడు.

"నా బాయికి మీరొచ్చి గిట్లనే ఈతలుకొడ్తే మీలో ఒకన్నో ఇద్దర్నో ఈ బాయికి బలిస్త. ఈ బాయిల్నే బొందపెడ్త" అంటుండేవాడు వీరయ్య.

మరీ కోపమొస్తే "మీలో ఒక్కన్నో, ఇద్దర్నో ఈ ఊరి ముత్యాలమ్మకు బలిస్త!" అని కూడా వీరయ్య అంటుండేవాడు.

ఆ ఊరి పట్వారి కొడుకు ఒక రోజు ఆ బావిలో వేరే కుర్రాళ్ళతో కలిసి ఈతకొడ్తూ వీరయ్యకు దొరికిపోయాడు. అందరితోబాటు ఆ కుర్రాన్ని కూడా నోటికొచ్చినట్టల్లా తిట్టాడు వీరయ్య. గుంపులోంచి ఎవరో "ఆ పిల్లవాడు పట్వారి కొడుకు"! అని చెబితే కూడా వీరయ్య

వినిపించుకోలేదు. ఆ పిల్లవాడ్ని కూడా నోటికొచ్చినట్టు తిట్టాడు. ఆ సాయంకాలం పట్వారి నరహరిరావు వీరయ్యను పిలిపించాడు. వీరయ్య కనిపించగానే-

"మా పిల్లవాన్ని నోటికొచ్చినట్టు తిట్టినవట" అన్నాడు నరహరి రావు.

"బాయినంత నాశనం జేస్తాంటే యేం జెయ్యమంటరు మరి...?" అతడు పట్వారి అని యే మాత్రం కూడా లెక్క చెయ్యకుండా సమాధానం చెప్పాడు వీరయ్య.

"ఈత గొట్టినంత మాత్రాన నీ బాయికేమయితాంది? అరిగిపోతాందా? కరిగిపోతాందా? పిల్లగాండ్లను బాయికి బలిస్త, బలిస్తనని ఎందుకట్ల తిడ్తవు? ఎండాకాలం గాబట్టి, ఊరికి దగ్గరుంది గాబట్టి నీ బాయి కొస్తాండ్రు. ఈత గొడ్దామన్న సంబ్రంతోటి పిల్లగాండ్లు వస్తాండ్రు. మా పిల్లగాడని తెలిసినంక గూడా నోటికొచ్చినట్లు బూతులు తిట్టినవట. ఇదేం మర్యాదగాదు" అన్నాడు నరహరిరావు.

"యేం మర్యాదుండ్రి? కష్టపడి తీయించుకున్న బాయిని నాశనం జేస్తాండ్రు... మీ పిల్లగాడైతేనేం- ఎవరి పిల్లగాడైతేనేం- నా కడుపు మసిలింది. తిట్టిన" అన్నాడు వీరయ్య. అంటూనే అక్కన్నించి లేచి వెంటనే తనింటికి వచ్చేశాడు.

"వీనికి ధనమదం ఎక్కువైంది. ఈ ఊర్లె ఇక వీడు ఎవరి మాటా వినడు" అన్నాడు నరహరిరావు అక్కడున్న ఆ ఊరి కొందరు ప్రముఖులతో.

సరిగ్గా ఈ రోజుల్లోనే ఆ ఊరికి కరెంట్ వచ్చింది. ఈ ఊరిసర్పంచ్ ఖర్చులకని చెప్పి బావికి వెయ్యి రూపాయల చొప్పున తీసుకొని కరెంట్ పెట్టిస్తానని చెప్పాడు. ఆ సందర్భంలోనే సర్పంచ్ వీరయ్యని కూడా పిలిచి కరెంట్ పెట్టించుకోమని సలహా ఇచ్చాడు.

"ఖర్చులకే వెయ్యి రూపాయలా? నాకు మీ కరంటొద్దు. గిరెంటొద్దు" అంటూ సర్పంచ్ దగ్గర్నుంచి లేచి వచ్చేశాడు.

అంతకుముందు కూడా ఒకసారి వీరయ్య సర్పంచ్ మాట వినకుండా అతనికి కోపం తెప్పించాడు. అప్పుడా ఊరికి సర్పంచ్‌గా వున్న మురళీధర్ రావు పంచాయితీ బోర్డు ఎన్నికలప్పుడు వీరయ్యను తన పార్టీ తరపున వార్డ్ మెంబర్‌గా నిలబడమని అడిగాడు. వీరయ్య దగ్గర నాల్గు రాళ్ళున్నాయని చూసే మురళీధరరావు అతన్ని ఎన్నికల్లో దించాలని ప్రయత్నించాడు. అప్పుడు కూడా ఇలాగే.

"నాకు నెంబరొద్దు.... గింబరొద్దు" అని దురుసుగా సమాధానం చెప్పాడు.

"నాకు ఎన్నికలల్ల నిలబడటానికి ఎక్కడి డబ్బుచాల్తలేదు. ఓ వెయ్యి రూపాయలు అప్పివ్వమ"ని అడిగాడు మురళీధరరావు.

"నా దగ్గర ఒక్క పైసా కూడా లేదు" అన్నాడు వీరయ్య. అంటూనే అక్కన్నించి లేచొచ్చాడు.

"ఎప్పుడైనా అవకాశం వస్తే వీడిపొగరు అణచాలి" అనుకున్నాడు తర్వాత సర్పంచ్ అయిన మురళీధరరావు.

"కరెంట్ ఇప్పుడొచ్చె... అప్పుడొచ్చె" అంటూనే ఆరు నెలలు గడిచాయి. ఆ తర్వాత మెల్లగా కరెంట్ స్తంభాలు వెయ్యటం మొదలెట్టారు. తర్వాత వైరింగ్ చెయ్యటం మొదలెట్టారు. ఇక ఈ రెండు మూడు వారాల్లో బావులకు కరెంట్ కనెక్షన్ యిస్తారని, వెయ్యిరూపాయిలిచ్చి లిస్టులో పేర్లు రాయించుకొన్న వాళ్ళందర్నీ కరెంట్ మోటార్లను ఫిక్స్ చెయ్యడానికి కావలసిన పైపులను, ఇతర సామాన్లను తెచ్చుకొమ్మని చెప్పాడు సర్పంచ్. మొదట్లో వెయ్యి రూపాయిలివ్వనివాళ్ళు కూడా ఇప్పుడిస్తే అందరితోబాటు వాళ్ళ బావులక్కూడా కరెంట్ పెట్టిస్తానని చెప్పాడు.

వీరయ్య పెద్దకొడుకు రామారెడ్డి తండ్రితో ఓ రాత్రంతా పోరాడి తమ బావిక్కూడా కరెంట్ పెట్టించటానికి వప్పించాడు. ఆ మర్నాడే రామారెడ్డి వెళ్ళి సర్పంచ్‌కి వెయ్యిరూపాయిలిచ్చి 'మేం కూడా కరెంట్ పెట్టించుకుంటామ'ని చెప్పాడు. వెంటనే అందరితోబాటు సూర్యాపేటకు వెళ్ళి కరెంట్ మోటారు, పైపులు మొదలైన సామాన్లన్నీ తెచ్చాడు.

కరెంట్ వాళ్ళు మళ్ళీ చాలా రోజులదాకా కనిపించలేదు. ఈలోగా ఆ ఊళ్ళో ఆ ఊరి యువకులు కొందరు కలిసి ఓ కొత్తపార్టీ పెట్టారు. ఆ పార్టీకి సుధాకర్ నాయకుడయ్యాడు. ఆ ఊరి గోడలన్నీ "విప్లవం వర్ధిల్లాలి" "భూస్వాముల దౌర్జన్యాలు నశించాలి" "వ్యవసాయ కూలీల జీతాల్ని పెంచాలి" "కార్మికకర్షక ఐక్యత వర్ధిల్లాలి" "ఆకలితో చచ్చేకన్నా పోరాటంలో చావటం మేలు" "తుపాకి గొట్టం ద్వారానే రాజ్యాధికారం సంక్రమిస్తుంది" మొదలయిన నినాదాలతో నిండిపోయాయి.

చూస్తుండగానే కొత్తపార్టీలో ఆ వూరి యువకులంతా చేరారు. ఆ వూరి రాజకీయాల్లో చురుగ్గా పాల్గొనటం మొదలెట్టారు.

'కరెంట్ పెట్టించటానికి వెయ్యిరూపాయిలెందుకు? అందులో సగం సర్పంచే భోంచేస్తాడ'ని సుధాకర్ బాహాటంగానే అనటం, సర్పంచ్ చేసే ప్రతిపనిని దుయ్యబట్టటం మొదలెట్టారు. వర్షాలు పడి నాట్లు పెట్టే సమయానికి 'ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన కనీసవేతనం ఇస్తేనే కూలీకొస్తాం' లేకపోతే సమ్మె చేస్తామ'ని కూలీలచేత చెప్పించి వాళ్ళతో సమ్మె చేయించారు. భూస్వాములంతా దిగొచ్చి వాళ్ళడిగిన కూలీ ఇవ్వటానికి వప్పుకున్నారు.

రెండు మూడు నెలల్లోనే ఆ వూళ్లో సర్పంచ్ మాటకు ఎంత విలువవుందో సుధాకర్ మాటక్కూడా అంత విలువొచ్చేసింది. హరిజనులు, వ్యవసాయ కూలీలు సుధాకర్ దగ్గరికొచ్చి వాళ్ళ సమస్యల్ని అతనితో చెప్పుకోవటం మొదలెట్టారు. వూర్లో యే పంచాయితీ పరిష్కారం కావాలన్నా అందుకు మొదలు సుధాకర్ వప్పుకోవాలి. సుధాకర్‌ని కాదని ఆ వూళ్ళో ఎవరిమధ్యా ఎలాంటి ఒప్పందం జరగటానికి వీల్లేని పరిస్థితి యేర్పడింది.

హైదరాబాద్‌లో వాళ్ళ పార్టీ రాష్ట్ర సమావేశాలు జరుగుతున్నాయని అందుకోసం కొంత డబ్బు కావాలని సుధాకర్ ఆ ఊళ్ళో చందాలు వసూలు చెయ్యడం మొదలుపెట్టాడు. ఆ ఊళ్ళో ఆర్థికంగా బాగా వున్న వాళ్ళందర్నీ ఐదువేలు చందాయివ్వాలని అడిగాడు సుధాకర్. ఆ ఐదువేలు ఇవ్వవలసిన వాళ్ళ లిస్టులో వీరయ్య పేరు కూడా చేరింది. సుధాకర్ ఎవర్ని ఎంత చందా ఇవ్వమని అడిగితే అంత చందా నోరు మెదపకుండా ఇచ్చేశారు. సర్పంచ్, పట్వారి, పటేల్ మొదలైనవాళ్ళతోబాటు ఆ ఊరి మోతుబరి రైతులందరూ లోపల ఎంత కుమిలిపోతున్నా పైకి మాత్రం ఏమీ మాట్లాడకుండా సుధాకర్‌కు ఐదువేలు ఇచ్చేశారు. యీ విషయంలో సుధాకర్‌తో గొడవపెట్టుకుంటాడనుకున్న ఆ వూరి సర్పంచ్ కూడా మరో మాట మాట్లాడకుండా ఆ ఐదువేలు చందా ఇచ్చెయ్యటం అందర్నీ ఆశ్చర్యపరచింది.

ఐదువేలు చందా యివ్వమని సుధాకర్ తన అనుచరులతో వీరయ్య దగ్గరక్కూడా వచ్చాడు.

"చందా ఐదువేలా? ఒక్క పైసగూడ ఇయ్య. ఏం జేస్తరో జేసుకోరి" అన్నాడు వీరయ్య నిర్భయంగా, నిర్మొహమాటంగా.

"ఊర్లె అందరిచ్చింద్రు- నువ్వెందుకియ్యవు? నీకేమన్న కొమ్ములున్నయా?" అన్నాడు సుధాకర్.

"ఎందుకియ్యాలి? నన్నింతవరకు ఈ ఊర్లె చందా అడిగినవాడు లేదు.

నువ్వెందుకడ్గుతున్నవ్? నీకేమన్న కొమ్ములున్నయా నువ్వు నా దగ్గరేమన్న సొమ్ము

దాయబెట్టినవా? నేనెవ్వని కొంపన్నా ముంచి ఈ ఆస్తి సంపాయించిన్నా? రేత్రనక, పగలనకా రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటే నేనియ్యాళ ఈ స్థితికొచ్చిన. ఐదువేలు ఎట్లొస్తయనుకున్నవు? వాన్ని వీన్ని బెదిరించటం కాదు. నీ అంతట నువ్వు ఒక్క వందరూపాయలు సంపాయించు... అప్పుడు తెలుస్తది డబ్బంటే ఏమిటిదో"! అన్నాడు వీరయ్య.

"నీ ఉపన్యాసం అనవసరం. చందా ఇస్తవా... ఇయ్యవా?" అన్నాడు సుధాకర్.

"ఇయ్యనని ఎప్పుడో చెప్పిన" అన్నాడు వీరయ్య.

"సర్లే. నీ సంగతి చూస్తంలే" అంటూ గిరుక్కన అక్కన్నించి తిరిగి బయటకు వెళ్ళిపోయాడు సుధాకర్.

"పోర....పో.... నా కండ్ల ముందల బుట్టినోడివి. నన్నేం బెదిరిస్తవు" అన్నాడు వీరయ్య.

వీరయ్య సుధాకర్‌తో అంత ధైర్యంగా మాట్లాడటం ఊళ్ళో అందర్నీ ఆశ్చర్యపరచింది. "సర్పంచ్, పట్వారీ అంతటివాళ్ళే దిగొచ్చినప్పుడు వీడికెందుకింత పొగరు. వాళ్ళు తొందర్లోనే వాడి పొగరు అణచేస్తర్లే" అనుకున్నారు.

వీరయ్య చందా యివ్వలేదని తెలిసినప్పుడు సర్పంచ్, పట్వారి మొదలైన ఊరిపెద్దలు వీరయ్య సుధాకర్‌నే కాకుండా తమను, తమ పెద్దరికాన్ని కూడా అవమానించినట్టు ఫీలయ్యారు. ప్రజల ముందు తామేమో వట్టి పిరికివాళ్ళుగాను, తనేమో ధైర్యవంతుడుగాను నిలబడిపోయాడని- ఆ ఊరి పెద్దలంతా వీరయ్య మీద లోలోపల ఉడికిపోయారు.

వీరయ్య భార్య, కొడుకులు, కోడళ్ళు ఈ సంఘటన తర్వాత చాలా భయపడిపోయారు.

"వాళ్ళతో పెట్టుకుంటే చాలా ప్రమాదం. యే అర్థరాత్రో వచ్చి మన ఇల్లంతా దోచుకుపోతరు" అన్నాడు రామారెడ్డి.

"ఇప్పటికయినా వాళ్ళకు ఆ ఐదువేలు ఇచ్చేద్దాం" అన్నాడు రాజారెడ్డి.

"వాళ్ళకా డబ్బియ్యకపోతే చంపిపోతరు నాయనా!" అన్నాడు రామారెడ్డి.

"ఛస్తనంటే నాకు భయంలేదురా! నేను చచ్చినంక ఆ ఐదువేలు వాళ్ళకియ్యండ్రి. నేను బతికున్నంత వరకు మాత్రం ఇయ్యొద్దు- ఈ ఆస్తి నా కష్టార్జితంరా. తినకుంట, తాగకుంట, మంచి బట్ట కట్టకుంట కష్టం జేస్తే మీరియ్యాల ఇట్లున్నరు. నేను యేం తప్పు జేసిన్నని వాళ్ళకు భయపడ్త? ఎవన్నన్న దోచుకున్ననా? ఎవని పొట్టన్నా కొట్టిన్నా? మొన్న ఈ ఊరిదొర భూపాల్ రెడ్డి భూమంతా అమ్ముకొని పట్నంబోయిండు. సినిమాహాళ్ళు కడ్తాండు. లక్షలు సంపాయిస్తాండు. ఈలీడర్లంతా వాళ్ళజోలికిపోరెందుకు? లోకంల డబ్బున్నోళ్ళం మనమేవున్నమా?" అన్నాడు వీరయ్య. వీరయ్య ఎంత మొండివాడో తెలిసిన అతని కుటుంబసభ్యులు అంతటితో నోరు మూసుకున్నారు.

....

ఈ సంఘటన జరిగిన ఓ నెలరోజుల తర్వాత ఎంత కాలంగానో వస్తారనుకుంటున్న కరెంట్ వాళ్ళు బావులకు కరెంట్ కనెక్షన్లు ఇవ్వటానికి వచ్చారు. వాళ్ళొచ్చేటప్పటికే మధ్యాహ్నం రెండయింది.

ఊరికి దగ్గర్లో ఉన్న బావులతో ప్రారంభించి, వరుసలో మొదట్లోనే వున్న వీరయ్య బావిదగ్గరే పని ప్రారంభించారు. మోటారు, పైపులు ఫిక్స్ చేశాక యిద్దరు వైర్‌మెన్‌లు పోల్ నుంచి సర్వీసు వైర్‌తో వీరయ్య బావికి కరెంట్ కనెక్షన్ ఇచ్చారు. అప్పటికే చీకటి పడిపోయింది. మిగతా పనేదన్నా వుంటే రేపొచ్చి చూడొచ్చులే అనుకొని వీరయ్య, లైన్‌మెన్లు, వైర్‌మెన్లు, హెల్పరు- అందరూ ఊళ్ళో కొచ్చేశారు.

వాళ్ళంతా అలా వెళ్ళిపోగానే గొడ్లను కొట్టంలో కట్టేసి అదేదార్లో వస్తున్న గొడ్లను కాసే ఆ ఊరి హరిజన కుర్రాళ్ళు- యాదయ్య, సమ్మయ్యలకు ఎప్పటిలాగే వీరయ్య బావిలో కాస్సేపు ఈతగొట్టి పోదామన్న కోరిక కల్గింది.

"అరె యాదిగా, పెయ్యంత చిటచిటకుడ్తాంది, వీరయ్య బాయిల జర్రసేపు ఈతగొట్టి పోదాంరా" అన్నాడు సమ్మయ్య.

"ఆడు సూత్తే తిడ్తడు. కడుపుల మాడ్తాంది. చప్పుడుజేక ఇంటికిపోదాంరా" అన్నాడు యాదయ్య.

"యీరయ్య గిప్పుడు యింటికిబోయి కల్లుతాగుతడు. గిప్పుడు రాడు." అంటూనే వాళ్ళిద్దరూ బట్టలు విడిచేసి ఆ బావిలోకి దుమికారు. అంతే, మరుక్షణంలో అంతవరకు నిండు జీవంతో తొణికిసలాడిన ఆ రెండు శరీరాలు రెండు శవాలుగా మారిపోయాయి.

....

ఆ మర్నాడు తెల్లవారేటప్పటికల్లా వీరయ్య బావిలో రెండు శవాలు తేలాయన్న వార్త ఊళ్ళో దావానలంలా వ్యాపించింది. అందరూ గుంపులు గుంపులుగా ఆ బావిదగ్గరకు రాసాగారు. ఆలోగానే కరెంట్‌వాళ్ళు తాము వైరింగ్‌లో చేసిన పొరపాటు వల్లనే కరెంట్ నీళ్ళలోకి లీకయి బావంతా కరెంట్ వ్యాపించటం వల్లనే ఆ కుర్రాళ్ళిద్దరూ మరణించారని గ్రహించారు. అందుకే పోలీసులొచ్చేంతవరకు ఎవర్నీ ఆ బావి దగ్గరకు వెళ్ళనీయలేదు.

ఊరికి ఊరంతా వచ్చి ఆ బావిచుట్టూ చేరింది. అందులో చాలా మంది వీరయ్య ఎన్నోసార్లు ఒక్కర్నో, ఇద్దర్నో తన బావికి బలిస్తానన్న తన మాటను నిలుపుకున్నాడని చెప్పుకోవడం మొదలెట్టారు. అక్కడకు చేరిన ఆ కుర్రాళ్ళిద్దరి తల్లిదండ్రులు,

"ఈరయ్య మిమ్ములను ఈ బాయికి బలిచ్చిండురో" అని నెత్తినోరు బాదుకుని యేడవసాగారు.

కరెంట్ లీక్ కావడం వల్లనే వాళ్ళిద్దరూ చనిపోయారని అందరికీ తెలిసినప్పటికీ ఆ విషయం అంగీకరించడానికి అక్కడికొచ్చిన వాళ్ళెవరూ సిద్ధంగా లేరు. వీరయ్య కావాలనే కరెంట్ లీక్ చేయించి, తన బావికి ఆ ఇద్దరు అమాయకుల్ని బలిచ్చాడని నమ్మటమే వాళ్ళకు బాగుంది.

వాళ్ళిద్దరి చావుకు తనే కారకుడని జనమంతా అనుకుంటున్నారని తెలిసినప్పటికీ వీరయ్య చలించలేదు.

సూర్యాపేట నుండి పోలీసులొచ్చారు. ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డుకు చెందిన ఉన్నతాధికారులొచ్చారు. కరెంట్ వైర్లను పరిశీలించి వైర్‌మెన్లు చేసిన పొరపాటు వల్లనే కరెంట్ బావిలోకి లీకయ్యిందని, అది నీళ్ళల్లోకి వ్యాపించటం వల్లనే యాదయ్య, సమ్మయ్య చనిపోయారని, ఇందులో బావి యజమాని వీరయ్య బాధ్యత యేమీలేదని డివిజనల్ ఇంజనీర్ రిపోర్టిచ్చాడు.

"వీరయ్య బాధ్యత యేమీలేదు" అన్న ఆ రిపోర్టును అంగీకరించకూడదని ఆ వూరి పెద్దలు నిర్ణయించుకున్నారు.

"ఆ కరెంట్ వాళ్ళను, పోలీసోళ్ళను మొదలే కలుపుకొని వాళ్ళ మొఖాన ఓ ఐదారు వేలుపోసిండు. అందుకే వాళ్ళట్లరాసిండ్రు" అన్నాడు పట్వారి.

"ఈ రిపోట్ల సంగతి నాకు తెల్వందా?" అన్నాడు సర్పంచ్.

"రెండు నిండు ప్రాణాల్ని ముత్తాలమ్మకు బలిచ్చినవుగదూ, నీ ప్రాణం ఎన్నాళ్ళుంటదో నేను జూస్త" అన్నాడు సుధాకర్ వీరయ్య మొఖం మీదే.

ఆ రాత్రికి రాత్రే ఆ వూరి గోడల నిండా పోస్టర్లు పడ్డాయి.

"అమాయకులైన యాదయ్య, సమ్మయ్యలను తన బావికి బలి ఇచ్చిన భూస్వామి వీరారెడ్డిని శిక్షించండి"

"హరిజనుల మీద భూస్వాముల దౌర్జన్యాల్ని ఖండించండి."

"పేదల కష్టాన్ని దోచుకొని ధనవంతుడై విర్రవీగుతున్న వీరారెడ్డికి తగిన గుణపాఠం నేర్పించండి" "వీరారెడ్డి యాదయ్య, సమ్మయ్యల తల్లిదండ్రులకు న్యాయమైన నష్టపరిహారాన్ని చెల్లించకపోతే అందుకు తగిన శిక్షను విధించండి"

ఆ పోస్టర్లు ఆ ఊళ్లో చాలా మందికి ఎంతో వినోదాన్ని అందించాయి. ఊరి పెద్దలంతా ప్రత్యేకంగా వచ్చి ఆ పోస్టర్లను చదువుకొని ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు.

ఇదంతా చూస్తున్న వీరయ్య మాత్రం ఎప్పటిలాగే తన దైనందిన కార్యక్రమాన్ని కొనసాగించుకుంటూ గడపసాగాడు. "అందరూ కట్టకట్టుకొని చావుండ్రి. ఇందుల నా తప్పు మాత్రం యేంలేదు"! అన్నాడు వీరయ్య. ఇదంతా చూస్తూ గాభరాపడిపోతున్న తన కుటుంబ సభ్యులతో.

ఐదారు రోజులు గడిచాయి.

ఎప్పటిలాగే ఆ రోజు రాత్రి కూడా గుర్రుపెట్టి నిద్రపోతున్న వీరయ్యను అర్థరాత్రి దాటాక కొడుకు రామారెడ్డి వచ్చి లేపాడు.

"ఎవరో లీడర్లొచ్చిండ్రట. మనల పంచాయితీ బోర్డు ఆఫీసుకాడికి రమ్మంటాండ్రు" అన్నాడు రామారెడ్డి.

"లీడర్లంటే ఎవర్రా?" అన్నాడు వీరయ్య.

"మనూళ్ళే సుధాకర్ లేడు, ఆయన పార్టీవోళ్ళు"

వెంటనే ఆ వచ్చిన వాళ్లెవరో వీరయ్యకు అర్థమైపోయింది. పక్కమీంచి లేచి మీద తువ్వాల వేసుకొని బయటకొచ్చాడు. వాళ్ళింటి బయట నల్గురు యువకులు- ఇద్దరు ఆ ఊరివాళ్ళు, మరో ఇద్దరు కొత్త వాళ్లు నిల్చొనివున్నారు. వీరయ్య అతని ఇద్దరు కొడుకులు ఆ చీకట్లో ఆ నల్గురివెంట నడిచి, పంచాయితిబోర్డు ఆఫీసు దగ్గరకు చేరుకున్నారు.

పంచాయితిబోర్డు ఆఫీసు సరిగ్గా ఆ ఊరి మధ్యలో నాల్గురోడ్లు కలిసేచోట వుంది. వీరయ్య వాళ్ళు అక్కడికి వెళ్లేటప్పటికే యించుమించు ఆ వూళ్లోని సగం జనాభా అక్కడ గుమిగూడివుంది. ఆ గుంపులో ఆ ఊరి సర్పంచ్, పట్వారి పటేల్ మొదలైన గ్రామ పెద్దలు కూడా కూర్చుని వున్నారు. సరిగ్గా ఆ గుంపు మధ్యలో యాదయ్య, సమ్మయ్యల తల్లిదండ్రులు కూడా కూర్చొనివున్నారు. వీరయ్యను చూడగానే గుంపులో కలకలం బయల్దేరింది.

ఆ గుంపు మధ్యలో ప్యాంట్, బుషర్ట్ వేసుకొని కూర్చున్న ఓ కొత్త వ్యక్తిని వీరయ్యకు చూపిస్తూ "అతడే సురేందర్, మనలీడర్" అన్నాడు వీరయ్యను అక్కడకు తీసుకొచ్చిన ఆ నల్గురు యువకుల్లో ఓ యువకుడు.

వీరయ్యను చూడగానే సురేందర్ లేచి నిల్చున్నాడు. "డియర్ కామ్రేడ్స్!" అర్థరాత్రి, ఆ నిశ్శబ్ద వాతావరణంలో సురేందర్ కంఠం ఖంగుమని మ్రోగింది. అందరూ నిశ్శబ్దంగా అతడేం చెబుతాడో వినడానికి సిద్ధమయ్యారు.

"ఇది ప్రజాన్యాయస్థానం. పీపుల్స్ కోర్టు, ఇందులో మీరే న్యాయమూర్తులు. మీ ఊళ్ళో జరిగిన యిద్దరు అమాయకుల హత్యలకు బాధ్యుడైన వీరారెడ్డికి యేం శిక్ష విధిస్తారో మీరే విధించండి" అన్నాడు సురేందర్.

"ప్రాణానికి ప్రాణం. అదే శిక్ష" గుంపులోంచి అరుపులు.

"యిందులో ముద్దాయి వీరారెడ్డి చెప్పుకోవాల్సింది ఏమన్నా వుందా?" అన్నాడు సురేందర్ వీరయ్యకేసి తిరిగి.

వీరయ్య కాస్సేపు ఏమీ మాట్లాడలేదు. అక్కడున్న వాళ్ళందర్నీ ఓసారి కలియ చూశాడు.

"వీరయ్యా! నువ్వేమన్న చెప్పుకునేదుందా?" అరిచాడు సురేందర్ పక్కనే వున్న సుధాకర్.

"చూస్తుండంగనే నువ్వెంత పెద్ద లీడరువైపోతివేంరో"! అన్నాడు వీరయ్య.

"వీరయ్యా, కొంచెం మాటలు జాగ్రత్తగా రానీయ్" మళ్ళీ అరిచాడు సుధాకర్.

"వీరారెడ్డీ, నువ్వేమైనా చెప్పుకునేదుందా? లేదా? మేం వెళ్ళిపోవాలి. మా కెక్కువ టైం లేదు" అన్నాడు సురేందర్.

"నేను చెప్పుకునేదేముంది. జరిగిందేందో అందరికీ యెరికే. అందరు పెట్టించుకున్నట్టే నేను కరెంట్ పెట్టించుకున్న. నా కర్మ బాగలేక వాళ్ళిద్దరు చచ్చింట్రు. కరెంటోళ్ళు చేసిన తప్పు వల్ల అట్ల జరిగింది. దాంట్లె నా తప్పేంలేదు" అన్నాడు వీరయ్య.

"అబద్ధం. పచ్చి అబద్ధం. నువ్వే వాళ్ళిద్దర్నీ చంపావు. నీ బావికి ఇద్దరు ముక్కుపచ్చలారని పసివాళ్ళను బలిస్తానని నువ్వు నమ్మిన నీ క్షుద్ర దేవత ముత్యాలమ్మకు మాటిచ్చావు. ఆ మాటను నిలుపుకోవటానికే నీ బావికి కరెంట్ కనెక్షన్ యిచ్చిన వైర్‌మెన్లకు లంచమిచ్చి డిఫెక్టివ్ వైరింగ్ చేయించావు. కావాలనే ముందువేసుకున్న పథకం ప్రకారమే నువ్వు నీ బావిలోకి కరెంట్ లీక్ చేయించావు. కాబట్టి ఆ యిద్దరు అమాయక జీవుల నిండు ప్రాణాల్ని బలి తీసుకున్నది నువ్వేనని నేనీ ప్రజాకోర్టులో ఆరోపిస్తున్నాను. కామ్రేడ్స్, చెప్పండి, నా ఆరోపణ నిజమా! కాదా?" అన్నాడు సురేందర్.

"నిజమే.... నూటికి నూరుపాళ్ళ నిజమే" అక్కడున్న యువకులంతా గొంతుచించుకొని అరిచారు.

"మా ఆరోపణలు నిజమని ఋజువు చెయ్యటానికి తగిన సాక్ష్యాధారాలు కూడా మా దగ్గర ఉన్నాయి. సుధాకర్ నువ్వు చెప్పు... మీరోసారి వీరారెడ్డి బావిలో స్నానం చెయ్యటానికి వెళ్ళినప్పుడు అతడేమన్నాడో" అన్నాడు సురేందర్.

"కామ్రేడ్స్! నేను యింకొంతమంది ఫ్రెండ్స్‌తో వీరయ్య బావికి ఈతకొడ్తమని పోతే ముత్తాలమ్మ రోజూ కలలో కండ్లబడి బలడుగుతాందని, మీలో ఎవ్వన్నో ఒకన్ని బలిస్తానని ఈ వీరారెడ్డి అన్నడు" అన్నాడు సుధాకర్.

"ఔను! ఔను! నాతోటి కూడా అన్నడు 'బలి, బలి' అని ఆ బాయికి ఈతకొడ్తమని పోయినోళ్ళను చూసినప్పుడల్లా అంటనే వున్నడు" అన్నారు ఐదారుగురు యువకులు ఒకరి తర్వాత ఒకరు లేచి.

"ఆ ఇద్దరు పసివాళ్ళ హత్యలు వీరారెడ్డే చేయించాడని ఇప్పుడు నిస్సందేహంగా ఋజువైంది. యిప్పుడు ముద్దాయికి ఏం శిక్ష విధించాలో కూడా మీరే నిర్ణయించండి" అన్నాడు సురేందర్.

"ప్రాణానికి ప్రాణం, రక్తానికి రక్తం... అదే నిజమైన న్యాయం"– చాలా మంది పెద్దపెట్టున అరిచారు.

అప్పుడు అంతసేపు నిశ్శబ్దంగా వున్న పట్వారి లేచాడు.

"ముసలోడ్ని ఏం జంపుతరులేండ్రి– ఆ చచ్చిపోయిన పిల్లగాండ్ల తల్లిదండ్రులకు ఏదన్న నష్టపరిహారం యిప్పించుండ్రి!" అన్నాడు.

"పట్వారిగారు చెప్పింది బాగానేవుంది. అనవసరంగా ప్రాణాలు తియ్యటం మీద మాక్కూడా

నమ్మకం లేదు. నష్టపరిహారం ఎంత చెల్లిస్తే న్యాయంగా ఉంటుందో మీరే చెప్పండి" అన్నాడు సురేందర్.

"లక్షకు తగ్గకూడదు" అరిచాడొక యువకుడు.

"కాదు. రెండు లక్షలు" అన్నారు మరొకరు.

ఆ అరుపులన్నీ సద్దుమణిగాక పట్వారీ కేసి చూసి.

"పట్వారిగారూ, వీరారెడ్డి ఆస్తి పాస్తులేమిటో, అతడెంత ఇవ్వగలడో మీకే బాగా తెలుసు. ఎంతిస్తే న్యాయంగుంటదో మీరే చెప్పండి" అన్నాడు సురేందర్.

సర్పంచ్, పటేల్, పట్వారి, మరో యిద్దరు పంచాయితి బోర్డు మెంబర్లు ఓ రెండు నిముషాలసేపు గుసగుసలాడారు. చివరకు పట్వారి అన్నాడు.

"లక్షరూపాయలంటే ఆయన మాత్రం ఎక్కన్నించి తెస్తడులేండ్రి- ఓ నలభైవేలు ఇప్పించండ్రి"

"అన్యాయం- అన్యాయం" మళ్ళీ అరుపులు.

"పట్వారిది వీరారెడ్డి పక్షమే, అందుకే అంత తక్కువ చెప్పిండు" అన్నాడు సుధాకర్.

"గ్రామపెద్దలంతా కలిసి మా పేదవాళ్ళ పొట్టగొడ్తున్నరు" అన్నాడో హరిజన యువకుడు.

సభలో ఇలా చాలాసేపు వాదోపవాదాలు జరిగాయి.

"అందరూ కాస్సేపు నిశ్శబ్దంగా వుండండి. మేం వెంటనే వెళ్ళిపోవాలి. మాకెక్కువ టైమ్‌లేదు. అందరి అభిప్రాయాలు విన్నాక మేమొక నిర్ణయానికొచ్చాం. ఆ చనిపోయిన కుటుంబాలవాళ్ళకు వీరారెడ్డి యాభైవేలు నష్టపరిహారంగా యివ్వటం న్యాయమని నేను భావిస్తున్నాను. మీరేమంటారు" అన్నాడు సురేందర్.

"యాభైవేలివ్వటం న్యాయమే. అలాగే నిర్ణయించండ్రి" అందరూ ఏక కంఠంతో అరిచారు.

"పట్వారిగారు! వెంటనే వీరారెడ్డికి...సమ్మయ్య, యాదయ్యల తల్లిదండ్రులకు ఇలాంటి ఒప్పందం ఒకటి కుదిరినట్టుగా, వీరారెడ్డి 50 వేలు ఇవ్వటానికి ఒప్పుకొన్నట్టుగా ఓ పత్రాన్ని రాసి అతని సంతకం తీసుకోండి" అన్నాడు సురేందర్.

వెంటనే అక్కడికి కాగితాలు తెప్పించి పట్వారి ఓ అగ్రిమెంట్ పత్రాన్ని రాశాడు.

"నన్నూ, నా భూమిని, నా ఆస్తిని అమ్మినా యాభైవేలు రావు. నన్ను చంపి నాశవంతో సంతకం పెట్టించుకోండ్రి" అన్నాడు వీరయ్య.

"అధిక ప్రసంగం అనవసరం. నిన్ను ప్రాణాల్తోవిడిచిపెడ్తున్నందుకు సంతోషించు. త్వరగా సంతకం పెట్టు" అరిచాడు సురేందర్. వీరయ్య కొడుకులిద్దరూ బలవంతంగా వీరయ్య చేత ఆ పత్రం మీద వేలిముద్ర వేయించారు. పట్వారి వీరయ్య కొడుకులిద్దర్నీ కూడా ఆ పత్రం మీద సంతకం చెయ్యమన్నాడు. వాళ్ళిద్దరూ మారు మాట్లాడకుండా సంతకాలు పెట్టేశారు.

"పట్వారిగారు మీరు, సర్పంచ్, పటేల్ సాక్షులుగా ఆ పత్రం మీద సంతకాలు చెయ్యండి" అన్నాడు సురేందర్.

"మేమెందుకండి" అన్నాడు పటేల్.

"ఎక్కువ మాట్లాడకుండా చేసెయ్యండి" అన్నాడు సురేందర్.

వాళ్ళు ముగ్గురు సంతకాలు చేస్తుండగా సురేందర్ అన్నాడు.

"వారం రోజుల్లోగా వీరారెడ్డి ఈ డబ్బును ఈ ఊరి మా కార్యకర్త సుధాకర్‌కు అందజెయ్యాలి, సుధాకర్ ఆ డబ్బును యాదయ్య, సమ్మయ్యల తల్లిదండ్రులకు చెరి 25 వేలు పంచుతాడు. వీరారెడ్డి ఈ ఒప్పందాన్ని అమలు పరచడంలో యేవైనా పిచ్చిపిచ్చి వేషాలు వేశాడో...."

సురేందర్ అలా మాట్లాడుతుండగానే కొంచెం దూరంలో యేదో జీపువస్తున్న చప్పుడైంది.

మరుక్షణంలో సురేందర్ తన అనుచరులతో పరుగెత్తసాగాడు. జనంలోంచి ఎవరో "పోలీసులొస్తున్నరు. పారిపొండ్రి" అని అరిచారు. జనమంతా చెల్లా చెదురైపోయి ఎటు వీలైతే అటు పిచ్చిగా పరుగెత్తసాగారు. "ధాం! ధాం!" అంటూ నాటుబాంబులు పేలాయి. పోలీసుల విజిళ్ళు వినిపించాయి. పారిపోతున్న వాళ్లల్లో కొందర్ని పోలీసులు పట్టుకున్నారు. సురేందర్, సుధాకర్లు దొరకలేదు. వీరయ్య కూడా పారిపోయాడు. అంతా కళ్ళుమూసి తెరిచేలోగా జరిగిపోయింది.

తెల్లవారేవరకు ఆ ఊరంతా పోలీసుల్తో నిండిపోయింది. వీరయ్య దగ్గరకొచ్చి ఏం జరిగిందో చెప్పమని అడిగారు, నిర్భయంగా జరిగిందేమిటో చెప్పాడు వీరయ్య.

ప్రభుత్వంవారు వెంటనే ఆ ఊరి పటేల్, పట్వారీలను ఆ రాత్రి ప్రజాకోర్టులో పాల్గొన్నందుకు ఉద్యోగాల్లోంచి సస్పెండ్ చేశారు. ఆ ఊళ్ళో పోలీసు క్యాంపొకటి ఏర్పాటుచేసి వీరయ్యతో నిర్భయంగా ఉండమని చెప్పి పోలీసులు వెళ్ళిపోయారు.

'ప్రజాకోర్టు జరుగుతున్నప్పుడు వీరయ్యే ఎవరిద్వారానో రహస్యంగా పోలీసులకు ఫోన్ చేయించా'డని ఊర్లో చెప్పుకోవటం మొదలెట్టారు.

వీరయ్యకు జనం ఇలా అనుకుంటున్నారని తెలిసినప్పుడు "పోలీసులెట్లొచ్చిండ్రో ఆ భగవంతునికే ఎరుక" అన్నాడు.

వీరయ్యను ఈ ఊరి పెద్దలు కొందరు "వెంటనే వూరు విడిచిఎక్కడికైనా పారిపోతే బతికిపోతవని, లేకపోతే నీ ప్రాణం పోవటం ఖాయమని" హెచ్చరించారు. వీరయ్య భార్య, కొడుకులు, కోడళ్ళు కూడా వీరయ్యను కొంతకాలం ఎక్కడికైనా వెళ్ళటానికి వప్పించటానికి శతవిధాలా ప్రయత్నించారు. కాని వీరయ్య ఏమాత్రం కూడా చలించలేదు.

"నాకు చస్తనని భయం లేదు. ఇయ్యాల్నో రేపో అందరం చచ్చేటోల్లమే. ఆ చచ్చేదేదో నేను నమ్ముకున్న ఈ మట్టిల్నే చస్త. యేమీ లేనోడిగ పుట్టిన. మట్టిని నమ్ముకొని బతికిన. ఇంత భూమి సంపాదించిన. నా భూమిని చూసుకోంది నేను బతికినా చచ్చినోడితోనే సమానం. నా భూమికి నాకు వేరుబంధం చేయకుండ్రి. నన్ను వాళ్ళొచ్చి చంపితే నన్ను నా భూమిల్నే కాలబెట్టుండ్రి. నాకు నా భూమిల్నే సమాధికట్టుండ్రి" అన్నాడు వీరయ్య.

రెండు నెలలు గడిచాయి.

ఆ రెండు నెలలూ ఆ వూళ్లో చాలా మంది ఇవ్వాళ్ళో రేపో వీరయ్యను చంపేశారన్న వార్తను వింటామని ఎంతో ఆసక్తిగా ఎదురు చూశారు. అలాంటిదేమీ జరక్కపోవటంతో అందరూ నిరుత్సాహపడిపోయి ఆ విషయం మరచిపోసాగారు.

పరిస్థితులు చక్కబడ్డాయని ఆ వూరిలోంచి కూడా పోలీసు క్యాంపు ఎత్తేశారు.

ఆ తర్వాత ఒక రోజు-అర్ధరాత్రి- వీరయ్య యింటి తలుపులు భళ్ళున తెరుచుకున్నాయి. కత్తులతో గొడ్డళ్ళతో నాటు తుపాకులతో ఓ నలుగురు వ్యక్తులు వీరయ్య యింట్లో ప్రవేశించారు. వీరయ్యను పట్టుకొని ఇంట్లో ఓ స్తంభానికి కట్టేశారు. వీరయ్య కొడుకులు, భార్య, కోడళ్ళు, అంతా గొల్లుమంటుండగా వీరయ్యను కత్తులతో పొడిచేసి వాళ్ళు చీకట్లో కలిసిపోయారు.

ఆ రోజు జరిగిన ప్రజాకోర్టును గూర్చి ఆ వూళ్ళో అంతకు ముందే కొన్ని రోజులుగా మామూలు దుస్తుల్లో తిరుగుతున్న ఓ పోలీసు సి.ఐ.డి వర్తమానం పంపించి పోలీసుల్ని, రప్పించాడని వీరయ్య చనిపోయిన కొద్దిరోజులకు ఆ వూరి ప్రజలకు తెలిసినప్పుడు ఆ ఊరి ప్రజలు "పాపం! వీరయ్య!" అంటూ బోల్డు సానుభూతిని ప్రదర్శించి తమ అంతరాత్మల్ని తృప్తిపరచటానికి ప్రయత్నించారు.

(స్వాతి మాసపత్రిక, 1985)